

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ ഉദ്ധവഗീതാസു
॥ ഏകവിംശോധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ ഏകവിംശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച

മൽലക്ഷണമിമം കായം ലബ്ധ്വാ മദ്ധർമ ആസ്ഥിതഃ |
ആനന്ദം പരമാത്മാനമാത്മസ്ഥം സമുപൈതി മാം ||21.1 ||

ഗുണമയ്യാ ജീവയോന്യാ വിമുക്തോ ഇതാനനിഷ്ടയാ |
ഗുണേഷു മായാമാത്രേഷു ദൃശ്യമാനേഷ്വവസ്തുതഃ |
വർതമാനോപി ന പുമാൻ യുജ്യതേവസ്തുഭിർഗുണൈഃ ||21.2 ||

സംഗം ന കുർയാദസതാം ശിശ്നോദരതുപാം ക്വചിത് |
തത്സ്യാനുഗസ്തമസ്യന്ധേ പതത്യന്ധാനുഗാന്ധവത് ||21.3 ||

ഐലഃ സമ്രാഡിമാം ഗാമാമഗായത ബൃഹച്ഛ്രവാഃ |
ഉർവശീവീരഹാൻമുഹ്യൻ നിർവിണ്ണഃ ശോകസന്ധമേ ||21.4 ||

ത്യക്ത്വാത്മാനം വ്രജന്തീം താം നഗ്ന ഉൻമത്തവന്നുപഃ |
വിലപന്നൻവഗാഇജായേ ഘോരേ തിഷ്ഠേതി വിക്ലവഃ ||21.5 ||

കാമാനത്യപ്ലോനൂജുഷൻ ക്ഷുൽലകാൻ വർഷയാമിനീഃ |
ന വേദ യാന്തീർനായാന്തീരുർവശ്യാകൃഷ്ടചേതനഃ ||21.6 ||

ഐല ഉവാച

അഹോ മേ മോഹവിസ്താരഃ കാമകശ്ശലചേതസഃ |
ദേവ്യാ ഗൃഹീതകംഠസ്യ നായുഃഖണ്ഡാ ഇമേ സ്മൃതാഃ ||21.7 ||

നാഹം വേദാഭിനിർമുക്തഃ സൂര്യോ വാദ്യുദിതോദ്യയാ |
മുഷിതോ വർഷപൂഗാനാം ബതാഹാനി ഗതാൻയുത ||21.8 ||

അഹോ മേ ആത്മസമ്മോഹോ യേനാത്മാ യോഷിതാം കൃതഃ |
ക്രീഡാമൃഗശ്ചക്രവർതീ നരദേവശിഖാമണിഃ ||21.9 ||

സപരിച്ഛേദമാത്മാനം ഹിത്വാ തൃണമിവേശ്വരം |
യാന്തിം സ്ത്രീയം ചാൻവഗമം നഗ്ന ഉൻമത്തവദ് രുദൻ ||21.10 ||

കുതസ്തസ്യാനുഭാവഃ സ്യാത് തേജ ഇൗശത്വമേവ വാ |
യോഽൻവഗച്ഛം സ്ത്രീയം യാന്തിം ഖരവത് പാദതാഡിതഃ ||21.11 ||

കിം വിദ്യയാ കിം തപസാ കിം ത്യാഗേന ശ്രുതേന വാ |
കിം വിവിക്ലതേന മൗനേന സ്ത്രീഭിര്യസ്യ മനോ ഹൃതം ||21.12 ||

സ്വാർഥസ്യാകോവിദം ധിങ്മാം മുർഖം പണ്ഡിതമാനിനം |
യോഽഹമീശ്വരതാം പ്രാപ്യ സ്ത്രീഭിർഗോഖരവജ്ജിതഃ ||21.13 ||

സേവതോ വർഷപൂഗാൻ മേ ഉർവശ്യാ അധരാസവം |
ന തൃപ്യത്യാത്മഭൂഃ കാമോ വഹ്നിരാഹുതിഭിര്യഥാ ||21.14 ||

പുംശ്ചൽയാപഹൃതം ചിത്തം കോ ന്വൻയോ മോചിതും പ്രഭൂഃ |
ആത്മാരാമേശ്വരമൃതേ ഭഗവന്തമധോക്ഷജം ||21.15 ||

ബോധിതസ്യാപി ദേവ്യാ മേ സൂക്തവാക്യേന ദുർമതേഃ |
മനോഗതോ മഹാമോഹോ നാപയാത്യജിതാത്മനഃ ||21.16 ||

കിമേതയാ നോഽപകൃതം രജ്ജ്വാ വാ സർപചേതസഃ |
രജ്ജുസ്വരൂപാവിദുഷോ യോഽഹം യദജിതേന്ദ്രിയഃ ||21.17 ||

ക്വായം മലീമസഃ കായോ ദൗർഗന്ധ്യാദ്യാത്മകോഽശുചിഃ |
ക്വ ഗുണാഃ സൗമനസ്യാദ്യാ ഹൃദ്യാസോഽവിദ്യയാ കൃതഃ ||21.18 ||

പിത്രോഃ കിം സ്വം നു ഭാർയായാഃ സ്വാമിനോഽഗ്നേഃ ശ്വഗൃധ്രയോഃ |
കിമാത്മനഃ കിം സുഹൃദാമിതി യോ നാവസീയതേ ||21.19 ||

തസ്തിൻ കലേവരേമേധ്യേ തുച്ഛനിഷേ വിഷഇജ്ജതേ |
അഹോ സുഭദ്രം സുനസം സുസ്തിതം ച മുഖം സ്ത്രിയഃ || 21.20 ||

ത്വങ്മാംസരുധിരസ്നായു മേദോമഇജ്ജാസ്ഥിസംഹതൗ |
വിൺമൂത്രപൂയേ രമതാം കൃമീണാം കിയദന്തരം || 21.21 ||

അമാപി നോപസജ്ജേത സ്ത്രിഷു സ്രൈസ്തേണേഷു ചാർഥവിത് |
വിഷയേന്ദ്രിയസംയോഗാൻമനഃ ക്ഷുഭ്യതി നാൻയഥാ || 21.22 ||

അഭ്യഷ്ടാദശ്രുതാദ് ഭാവാന ഭാവ ഉപജായതേ |
അസമ്പ്രയുഞ്ജതഃ പ്രാണാൻ ശാമ്യതി സ്തിമിതം മനഃ || 21.23 ||

തസ്താത് സംഗോ ന കർതവ്യഃ സ്ത്രിഷു സ്രൈസ്തേണേഷു ചേന്ദ്രിയൈഃ |
വിദുഷാം ചാപ്യവിസ്രബ്ധഃ ഷഡ്വർഗഃ കിമു മാദൃശാം || 21.24 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച
ഏവം പ്രഗായൻ നൃപദേവദേവഃ
സ ഉർവശീലോകമഥോ വിഹായ |
ആത്മാനമാത്മൻയവഗമ്യ മാം വൈ
ഉപാരമഇജ്ഞാനവിധൂതമോഹഃ || 21.25 ||

തതോ ദുഃസംഗമുത്സൃജ്യ സത്സു സജ്ജേത ബുദ്ധിമാൻ |
സന്ത ഏതസ്യച്ഛിന്ദന്തി മനോവ്യാസംഗമുക്തിഭിഃ || 21.26 ||

സന്തോന്ദ്രപേക്ഷാ മച്ചിത്താഃ പ്രശാന്താഃ സമദർശിനഃ |
നിർമമാ നിരഹങ്കാരാ നിർദ്വന്ദ്വാ നിഷ്കരിഗ്രഹാഃ || 21.27 ||

തേഷു നിത്യം മഹാഭാഗ മഹാഭാഗേഷു മത്കഥാഃ |
സംഭവന്തി ഹിതാ നൃണാം ജുഷതാം പ്രപുനന്ത്യഘം || 21.28 ||

താ യേ ശൃൺവന്തി ഗായന്തി ഹ്യനുഭോദന്തി ചാദൃതാഃ |
മത്പരാഃ ശ്രദ്ദധാനാശ്ച ഭക്തിം വിന്ദന്തി തേ മയി || 21.29 ||

ഭക്തിം ലബ്ധവതഃ സാധോഃ കിമന്യദവശിഷ്യതേ |
മയ്യനന്തഗുണേ ബ്രഹ്മൺയാനന്ദാനുഭവാത്മനി || 21.30 ||

യഥോപശ്രയമാണസ്യ ഭഗവന്തം വിഭാവസും |
ശീതം ഭയം തമോഽപ്യേതി സാധുൻ സംസേവതസ്തഥാ || 21.31 ||

നിമജ്ഞോൻമജ്ജതാം ഘോരേ ഭവാബ്ധൗ പരമായണം |
സന്തോ ബ്രഹ്മവിദഃ ശാന്താ നൗർഭൃശേവാപ്സു മജ്ജതാം || 21.32 ||

അന്നം ഹി പ്രാണിനാം പ്രാണ
ആർത്ഥാനാം ശരണം ത്വഹം |
ധർമോ വിത്തം നൃണാം പ്രേത്യ
സന്തോർവാഗ് ബിദ്യതോരണം || 21.33 ||

സന്തോ ദിശന്തി ചക്ഷുഃസി ബഹിരർകഃ സമുത്ഥിതഃ |
ദേവതാ ബാന്ധവാഃ സന്തഃ സന്ത ആത്മാഹമേവ ച || 21.34 ||

വൈതസേനസ്തോഽപ്യേവമുർവശ്യാ ലോകനിഷ്ഠഹഃ |
മുക്തസംഗോ മഹിമേതാമാത്മാരാമശ്ചചാര ഹ || 21.35 ||

|| ഇതി ഉദ്ധവഗീതാസു ഏകവിംശോധ്യായഃ സമാപ്തഃ ||